

אֶלְדָּנוֹת

לְפָנֵינוּ עֵבֶד

פְּרֶשֶׁת וַיִּפְדֶנּוּ

הַסֵּדָה, אֲדִינוֹן רַ"צ

לבוא אלי, מאחר ורצוני עז לדעת מה הסבה שהגיעה אותו לקיים את הברית במקסירות נפש, למרות שלאחר שיחתי עמו ובקווי בבייתו הנני רואה, שאין לו שכינת כלל וכלל ליהדות?

לשמע דברי אלו זלגו עיניו דמעות. ובראש מרפון אמר: יודעני רבי, שהתרחקתי ממקור מחצבתי, ולפעמים לבי עלי דוי, אולם לפי מצבי איני יודע אם כבר אוכל לשוב בתשובה שלמה. וכאן החל לבכות בדמעות שלישי. לאחר שרנגע קמטא. המשיה, חושבני כמו כן שבני זה הרך הנמול יהיה פתוצאה ממצב זה רחוק עוד יותר ממני מהיהדות, שכן אני לכל הפחות בצעירותי גדלתי בבית הורי כיהודי לכל דבר, אולם בני, הרי לא יכיר כלל שום סימן של חיי יהדות, אבל בכל זאת הרי יתכן שבני זה כשיגדל, יזדמן שיכיר חיי יהודים ויהדות, ואולי יתעורר בו הניצוץ וירצה להיות יהודי, על כן איני רוצה לחסם בפניו את הדרך לשוב למקור מחצבתו, דבר שיקשה אם לא יהיה נמול. על כן התאמצתי בכל כחי למולו, שתהיה הדרך פתוחה לפניו, ויוכל בקלות לשוב למקור מחצבתו.

כשהגיע רבי חיים ברלין לסיים הספור, החל שוב מתרגש עד לדמעות והוסיף: במאדך זה התפרש לי מאמר חז"ל על הפסוק 'הנף יפה רעיתי, הנף יפה עיניך יונים', שהייתי מתקשה להבינו בכל ימי חיי. חז"ל דרשו את כפילות המלים 'הנף יפה' כה: הנף יפה לפני החטא, והנף יפה לאחר החטא. והדבר בלתי מובן, מה היפי שלאחר החטא? אולם במאדך הנ"ל התבהרה לי כוננתם והתשובה היא בסיפא דקרא 'עיניך יונים'. אחת מסגולותיה של היונה היא, שאינה מתרחקת מקנה מרחק שלא תדע את דרכה חזרה, כמבאר במסכת בבא בתרא דף כ"ג. זהו שאמרו חז"ל 'הנף יפה לאחר החטא'. סים רבי חיים ברלין ואמר: גן ישראל אף שחטא והתרחק מרחק רב כל כך ממקור מחצבתו, בכל זאת עדין מפנה ראשו לחזור ומשתדל במסירות נפש שלא יאבד דרכו לגמרי בחזרה לקנו. ואם לא הוא, אזי לכל הפחות זרעו יוכל לשוב ליהדות. וזה השבח של 'עיניך יונים', שגם היהודים הרחוקים ביותר נאחזים במצות מילה.

ועל זה לי להוסיף כי מה שאמרו העולה לגדלה הוא רמז לשלש פניה גדול, בר מצוה, שגם הוא זוכה למחילת עונות. ועל פי זה יתחדש לו שבשלשה מעמדים נשגבים הללו: ברית מילה, בר מצוה ונשואין, יש בהם בחינת מחילת עונות.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

בניהם. כדת משה וישראל, ומה יש כל כך להסתיר? להני יודע למר - השיב לי, שאני גר בסביבה גויית לחלוטין, ואף אחד משכני וממפרי אינו יודע שאני יהודי. אני בעל בית מסחר גדול לצרכי דת נוצריים, וכמוכן שאם יודע שיהודי אני, אאבד את פרנסתי המרווחת. וכמו כן, מי יודע אם אין חשש לחיי, ועל כן בבואי להזמין את כבוד הרב למול את ילדי, הנני גם שואל עצה איך אפשר לסדר את הברית כך שאף אחד לא ירגיש בדבר. כמובן, שבמקרה כזה לא היה מקום לחשב על קיום המצוה בהדור, במנין עשרה ובסעודת מצוה פנהוג בישראל, ולכן אמרתי לו שהוא יהיה מוכן להיות הסנדק, להחזיק את הילד על ברכיו, ואז נוכל לסדר את ברית המילה לבדנו. לא אוכל, רבי - השיבני אותו יהודי בבהלה - לב רך לי ולא אוכל להסתכל בפצוע, ואיך אוכל לראות כשימולו את בני הרך ושקמא ירעודו וינשמת הילד מחיקי.

שאלתי עוד כמה פרטים אודות מצבו, מקום דירתו וכדומה, ויעצתי כה: ראשית, לשלח לאותם ימים את כל המשרתות הנכריות הנמצאות בביתו, כדי שלא יראו מה עושים שם. שנית, היות נמצא בעיר רופא יהודי מנתח מפרסם, שאף רבים מגויי העיר מזמינים אותו, יזמינו ליום השמיני המיעד להיות נוכח בזמן הברית, ולשכניו יספר שנתגלה בתינוק פגם גופני וזקוק הוא לנתוח קל. ואני אבוא עם הרופא לזמן המיעד, הרופא יהיה הסנדק ואני המוהל. והרופא יוכל אח"כ לבקר כמה פעמים בביתו לפקח על רפוי המילה, והכל יבוא על מקומו בשלום.

ביום המיעד, בא אותו יהודי להובילני לביתו יחד עם אותו רופא מנתח מפרסם. עברנו רחובות ואזורים שבכל שנות ישיבתי במוסקבה, לא היתה לי הזדמנות לעבר שם, כי לא דרקה שם אף פעם רגל יהודית. הגענו לביתו שהיה מסדר בנסח אצילים כשאין בו שום סימן מסימני היהדות, ובו פסלים למיניהם וצרכי דת נוצריים רבים. סדרנו את הברית כהלכתה, כשהרופא היה הסנדק ואני המוהל. כשנפרדתי ממנו בקשתיו לטור אלי ביום השלישי למילה, כדי להודיע לי מה שלום הילד.

לאחר שלושה ימים הגיע אותו יהודי לביתי, ומפנין שחשד בי שהזמנתי אותו לביתי כדי לשלם לי שכר טרחה, הוסיף לי שטר של עשרה רובלים. כמובן שסרבתי לקבל. והוא חשב שאיני מסכים לסכום זה ועל כן הוסיף על הסכום. עד שהצלחתי לשכנעו, שהנני מסרב באמת לקבל שכר טרחה בעד מצוה זו, אמן גליתי לו את כוננתי האמתית בכך שהזמנתי אותו

קֶטַן שְׁנוֹדַל וּמְחִילַת עֲוֹנוֹת

ואת בשמת בת שמעאל אחות נביות (לו, ג).
באגדת מדרש ספר שמואל (פרק יז) שלשה מוחלין להן עונותיהם גר שנתגיר, והעולה לגדלה, והנשוא אשה (רש"י בראשית לו ג).

וחשבתי שהרמז בזה הוא לג' מועדים שיש אצל אדם, והם: ברית מילה, כניסתו לעל מצות ונשואין. כי הנה על ידי ברית מילה וזכים להיות איש יהודי בברית עם קוב"ה, וכתוב (בראשית יז ט) 'ואתה את בריתי תשמר', ומסרו נפשם עליה ועשו אותה בשמחה (ראה שבת קל). לפיכך יש בה ענין של מחילת עונות, ואם אינו ענין לקטן, כי מה שיהי אצלו מחילת עונות, בא בעל המדרש ומגלה שמוחלים עונות של כל המשתתפים בברית מילה. ונבאמת יש גם ענין של מחילת עונות מגלגולים קודמים, אבל מ"מ מחדש לנו המדרש שמוחלים עונות לכל המשתתפים].

ורמזו לזה במאמרם שגר שנתגיר הוא קטן שנודל ונמחלים עונותיו, ויש בזה רמז גם לקטן שנודל משל, כי בבואו בברית הרי הוא ישראל כשר, וזה הקשר של קמא שיש לו ליהדות, קשר בלתי ניתק, וכמעשה שהיה רבי חיים ברלין שהיה אב"ד במוסקבה, בהיותו בערב ימיו בירושלים, רגיל היה לקרא בתורה בבית מדרשו מדי שבת בשבתו, כשהוא קורא בנעימות מיחדת ובודקת רב רבי בני ירושלים באו להתפלל בבית מדרשו אף ורק כדי לשמע את קריאתו. בהגיע שבת חל המועד פסח, נהרו המונים לבית מדרשו על מנת לשמעו קורא את מגלת "שיר השירים" בלהט נפש ובהשתפכות אהבה. במיחד כשהגיע לפסוק 'הנף יפה רעיתי, הנף יפה, עיניך יונים', היה קורא בהתלהבות גדולה ומתמוגג בדמעות שלישי.

שנה אחת, שאל רבי אריה לוי תלמידו הקרוב של רבי חיים ברלין את רבו מה הסבה לכך שכאשר הוא מגיע לפסוק זה מדי שנה בשנה, מתמוגג הוא בדמעות שלישי, והלא פסוק זה מתאר כה יפה את האהבה השזורת בין הקב"ה לכנסת ישראל.

וכך השיב וספר רבי חיים ברלין: בהיותי רב במוסקבה, נכנס אלי פעם יהודי ובקש לדבר אתי ביחידות. חשבתי לעצמי, מי יודע לאיזו צרה נקלע אותו יהודי, עד שמתביש לדבר בנזכרות אנשים זרים. כננסנו לחדר צדדי, אף למרבה הפלא הסוד היה שאשתי ילדה בן זכר למזל טוב. והוא בא להזמיני למול אותו (רבי חיים ברלין יודע היה כמוהל ממחה, ובהיותו גאב"ד במוסקבה מל רבים מילדי ישראל), שאלתי כמובן את אורחי, הגד נא לי יקירי מה הסודיות שבדבר, הרי רבים מלים את

חידון אֶלְדָּנוֹת - נושא פרסים - היכן בפרשתנו שאלה משמשת כתשובה?

פתרון החידה - פרשת כי תצא:

ש. אילו שתי מצוות בפרשה זו קשורות לשכחה?

ת. אם נשכח עומר דגן בשדה, יש להשאירו לעניים (דברים כד יט). אנוחו מצווים לא לשכוח את אשר עשה לנו עמלק בצאתנו מצרים (דברים כה יט).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת כי תצא:

ה' משה אשר אליאס מחיפה.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה

על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".

את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני

למספר פקס: 077-470-26-81

או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.

בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

